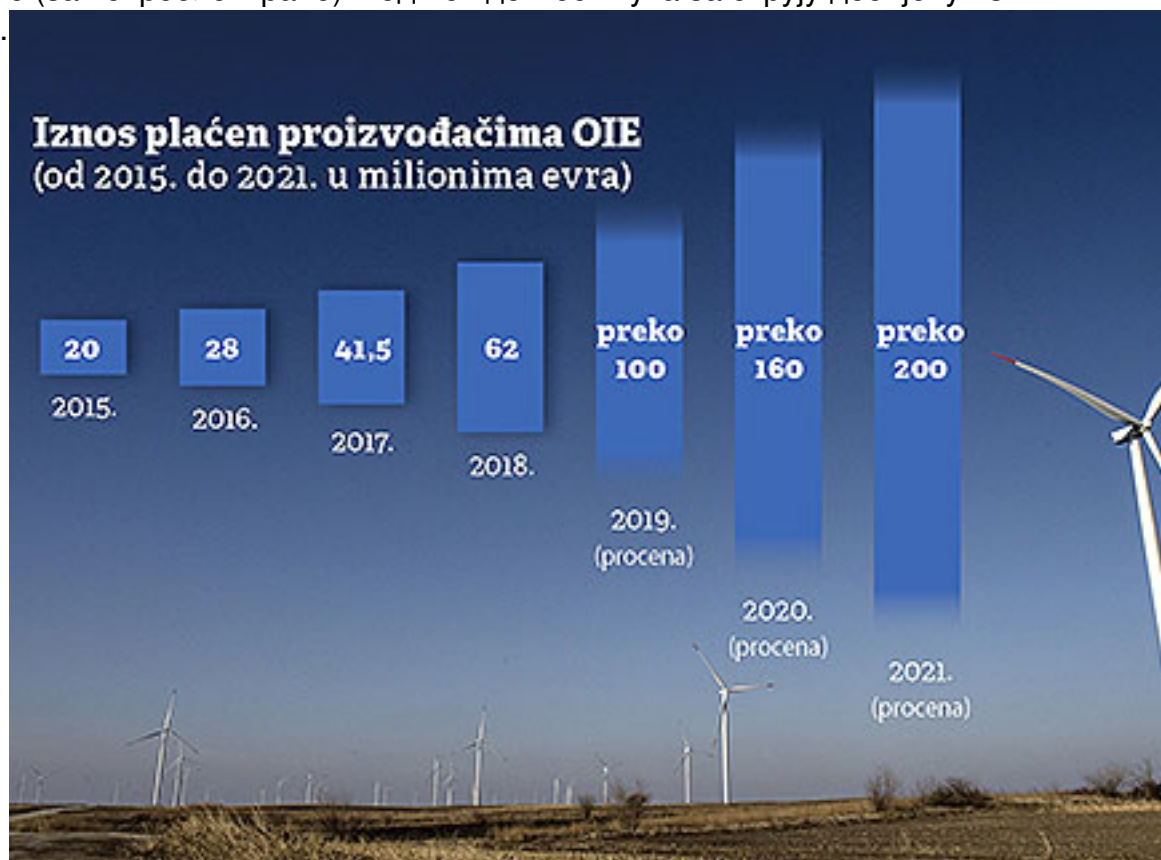

ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ (ОИЕ) СУ ТОЛИКО ПОПУЛАРНИ КОД ТАЈКУНА ЗАТО ШТО ДРЖАВА ГАРАНТУЈЕ ОТКУП "ЗЕЛЕНЕ" АЛИ СКУПЕ СТРУЈЕ ПО УНАПРЕД УТВРЂЕНИМ КВОТАМА И ТАРИФАМА. ПРОФИТ ЈЕ ЗАГАРАНТОВАН, А ПОСЛОВНИ РИЗИК НЕ ПОСТОЈИ. ДОВОЉНО ЈЕ ОБЕЗБЕДИТИ МАЊИ ДЕО СРЕДСТАВА ЗА ИНВЕСТИЦИЈУ ПОШТО БАНКЕ УЗ ОВАКВЕ УСЛОВЕ ЛАКО ОБЕЗБЕЂУЈУ КРЕДИТЕ ЗА ГРАДЊУ ОИЕ

Ветроелектране су промениле пејзаж у Банату. Путници између Панчева и Вршца су у протеклих година могли да прате како се појављују на десетине, па и на стотине турбина на ветар. Негде у другом делу прошле године турбине су почеле да се окрећу – на мрежу су пуштене ветроелектране снаге преко 300 MW.

Задовољство да се у Србији производи "зелена" енергија неко, наравно, мора да плати. Производња струје из ОИЕ је скупа и субвенционише се преко "фид-ин" тарифа. Произвођачи струје из ОИЕ од ресорног министарства добијају статус "повлашћених" и тиме стичу право да им се дванаест година струја откупљује по цени која је два до три пута већа од тржишне (за ветроелектране) и од пет до шест пута за струју добијену из електрана на биогаз.

Како би се исплатили подстицаји произвођачима ОИЕ, пре неколико година уведена је

Пише: Богдан Петровић
петак, 21 фебруар 2020 14:10

накнада за ОИЕ у висини 9,3 пара/KWx, коју плаћају потрошачи у Србији преко рачуна за струју. За просечно домаћинство то износи 30-60 динара (ако се не греје на струју) месечно, али уз акцизу од 7,5 одсто и ПДВ на крају то задовољство кошта 40-80 динара.

РАСТ ПРОИЗВОДЊЕ ИЗ ОИЕ

Прича о ветроелектранама имала би "срећан крај" – грађани (и привреда) би издвајањима симболичних износа доприносили развоју ОИЕ и животној средини – да није у питању привид који власт ствара пребацивањем трошкова на рачун ЕПС-а. Од накнаде за ОИЕ прикупља се око 2,7 милијарди динара годишње, а само у 2018. години произвођачима је исплаћено чак 7,4 милијарде динара. Трошкови откупа расту великом прогресијом пошто се нови произвођачи интензивно прикључују на мрежу: од лета 2019. године активирано је неколико великих ветроелектрана снаге 305MW, а до краја 2020. године очекује се активирање ветроелектрана снаге 170MW.

Само за откуп струје произведене од енергије ветра ЕПС ће ускоро морати да плаћа више од 150 милиона евра годишње. Тај износ је драматично већи од подстицаја који се исплаћују произвођачима из озлоглашених мини-хидроелектрана који су нешто више од десет милиона евра.

Иако је и неупућеном посматрачу јасно да се услед наглог раста производње струје из ОИЕ мора пропорционално повећати и накнада коју плаћају потрошачи, Влада Србије је крајем јануара одлучила да накнада за ОИЕ остане на нивоу од пре пет година. Тиме је држава практично отерала ЕПС у губитак по основу откупа ОИЕ од око 100 милиона евра (губитак је у разлици између цене коју плаћа повлашћеним произвођачима и цене на регионалном тржишту).

ЛАЖНИ СОЦИЈАЛНИ МИР

У пословним плановима ЕПС-а се процењује да је неопходно да накнада за ОИЕ буде повећана шест пута, на 55 пара/KWx, како би се покрили досадашњи губици (само у 2018. години ЕПС је изгубио три милијарде динара на откупу струје из ОИЕ). Узимајући у обзир очекивано повећање производње из ОИЕ наредних година, накнада би већ 2021. године требало да буде 80-90 пара/KWx.

Повећање накнаде на одрживи ниво увећало би рачун за домаћинства која се не греју на струју за 350 до 700 динара (просечно домаћинство троши 300 до 600 KWx месечно).

ЕПС је прошле јесени донео одлуку о повећању цена струје (само за грађане) за 3,9 одсто због усклађивање цене струје са инфлацијом пошто струја за домаћинства није поскупела неколико година (и иначе је далеко испод европских цена). Привреди ЕПС продаје струју по тржишним ценама сличним онима из региона, а при томе су слободни да купе енергију и од приватних снабдевача. Повећање накнаде за ОИЕ погодило би и привреду и увећало би рачуне за 5-7 одсто, што би изазвало и опште повећање цена.

ВЕТРОЕЛЕКТРАНЕ И МХЕ

У рукама три компаније сконцентрисано је власништво највећег броја ветроелектрана. Тачно порекло капитала не може се једноставно утврдити из регистра пошто су у питању страна правна лица, али ту има и арапског и израелског капитала. За ветроелектране велике снаге потребан је и озбиљан капитал, реда неколико стотина милиона евра, док је неупоредиво мање новца потребно за минихидроелектране. Тако су домаћи "мали тајкуни", између којих читав низ лица блиских власти као Никола Петровић, бацили око на МХЕ (али и на електране на биомасу и биогас), где су инвестиције величине од неколико стотина хиљада до неколико милиона евра.

Зашто су ОИЕ толико "популарни" код тајкуна? Пре свега, држава је политиком фид-ин тарифа, као и уговорима о откупу струје, који дају читав низ погодности произвођачима ОИЕ, практично унапред гарантовала велики профит. Пословни ризик не постоји – сва произведена струја се мора откупити од стране ЕПС-а по ценама и квотама које су унапред утврђене. Довољно је обезбедити мањи део средстава за инвестицију пошто банке уз овакве услове лако обезбеђују кредите за градњу ОИЕ.

Љубав према екологији или профиту – зашто српски тајкуни воле „обновљиве изворе енергије“

Пише: Богдан Петровић
петак, 21 фебруар 2020 14:10

